

מבצע של"ג

מבצע שלום הגליל הידוע בשם המוכר מלחמת לבנון המלחמה התרחשה בין ישראל לסוריה ובין ארגוני טרור שעשו בלגן נגד ישראל בגבול של לבנון הכל קרה על רקע מלחמת האזרחים בלבנון. ישראל החלה בהפצצות של חיל האוויר הישראלי ב-4 ביוני 1982 כחלק ממבצע ערצב 19, שלאחריהן פלשה ישראל ללבנון ב-6 ביוני, והסתיימה כעבור 3 שנים, ביוני 1985, עם נסיגת כוחות צה"ל מרוב שטחה של לבנון והתייצבותם ברצועת ביטחון צרה לאורך הגבול. לאחר 18 שנים, ב-24 במאי 2000 נסוגו כוחות צה"ל לקו הגבול הבינלאומי בעקבות החלטת ממשלת ישראל בראשות אהוד ברק. ארגוני הטרור שלחמו נגדו היו האש"ף חזבאלא עמל

מבצא ערצב

מבצע ערצב 19 הוא מבצע שהתרחש בתחילת מבצע שלום הגליל, בו הושמד בתקיפה אחת כל מערך טילי הקרקע-אוויר הגדול והמודרני של צבא סוריה בבקעת הלבנון. המבצע נערך ב-9 ביוני 1982 על ידי חיל האוויר הישראלי, ובמהלכו וביומיים שאחריו הושמדו כ-23 סוללות של טילי קרקע-אוויר, והופלו כ-80 כלי טיס של חיל האוויר הסורי ללא אבידות לחיל האוויר הישראלי.

קרוב האוויר שהתפתח במהלך התקיפה היה הגדול בתולדות מלחמות ישראל ובעידן הסילון; בשיאו שהו בשמי לבנון למעלה מ-60 מטוסי מיג סוריים, ולמעלה מ-90 מטוסים ישראליים. במבצע הושמד, לראשונה בתקיפה אחת, מערך ההגנה האווירית שנבנה על פי הדוקטרינה הסובייטית. המבצע נלמד עד היום באקדמיות צבאיות ברחבי העולם כמופת של לוחמה אלקטרונית, דיכוי הגנה אווירית, תפעול

נשק מונחה מתקדם וייעודי ושליטה טקטית.

מבצע ערצב 19 נחשב בעיני בכירי חיל האוויר הישראלי, לצד מבצע מוקד, מבצע אופרה ומבצע יונתן, לאחד מארבעת המבצעים החשובים ביותר שעצבו את דמותו של חיל האוויר.

בהתחלה

הרקע למלחמה התחיל בזה שארגוני בדרום לבנון אחרי שירדן גירשה אותם על רקע חולשת הממשלה הלבנונית ועשו פעולות חבלניות בישראל ארגוני הטרור תקפו עם קטיושות ותותחי 130 מ"מ מכך נהרגו אזרחים ישראליים ונהיתה חרדה ביושבים בצפון צה"ל הגיב באמצעות התקפות אוויריות, על מתקני אש"ף. השליח האמריקני פיליפ חביב, הצליח להביא לידי הפסקת אש בין ישראל

ואש"ף, ב-24 ביולי 1981

ב 3 יוני 1982 התבצע ניסיון התנקשות בשגריר ישראל בממלכה המאוחדת שלמה ארגוב עלידי מחבלים פלסטינים את ההיתקשות ביצעו אנשיו של אבו נידאל שהתנגדו לשלטונות פתחת ואשף בלבנון והם נמכחו על ידי עירק הרמטכ"ל רפאל איתן בזמנו אמר אמריה מפורסמת אבו נידל אבו שמידל צריך לדפוק את אשף ואז נגמרה הפסקת האש בין ישראל לאשף ואז הם הפציצו תשעה מתקני אשף בלבנון אשף הגיב בהפצצה כבדה על אזור הצפון

מהלך המלחמה

המלחמה התחילה ב 4 ביוני עם הפצצות של חיל האוויר הישראלי בתגובה לזאת אשף שיגר 500 רקטות אל עבר אזור הגליל והשתמש בכוחו השריון הקטנים של הארגון לתקיפת הגבול על ישראל לאחר מכן, ב-6 ביוני, כוחות ישראליים פלשו אל לבנון והתקדמו צפונה לאורך ארבעה צירים: חוף הים, אזור ההר המרכזי, הגדה המזרחית, ובקעת הלבנון. במסגרת הלחימה בציר חוף הים, הונחתו מכיוון הים כוחות צנחנים ושריון צפונית לנהר האוואלי, דבר שגרם לניתוק הקשר של מפקדות אש"ף בביירות עם המחבלים שנמצאו דרומית לנהר. בסופו של היום הראשון, צה"ל הצליח להגיע עד לגשר קוסיימה שעל נהר הליטני, כ-27 קילומטרים מקו הגבול הבינלאומי. לאחר מכן, צה"ל המשיך את ההתקדמות המהירה עם המספר הנמוך יחסית של הרוגים עליו שמר מתחילת המלחמה, כשלמעשה רבים מהם נגרמו על ידי צה"ל עצמו (בתקרית אחת, זיהה מטוס פנטום ישראלי שיירה של צה"ל כשיירה סורית. בשל כך נהרגו כ-26 חיילים ועוד עשרות נפצעו).

במהלך ימי המלחמה הראשונים התעמתו כוחות ישראל וסוריה שהייתה מעורבת צבאית ופוליטית בלבנון. במהלך קרבות אלו, ב-9 ביוני, נפתח מבצע ערצב-19 שערך חיל האוויר להשמדת מערך טילי הקרקע-אוויר הסוריים בבקעת הלבנון. במהלך המבצע התרחש הקרב הגדול ביותר בעידן הסילון, בו השתתפו כ-150 מטוסי קרב, ובמהלכו הופלו כ-47 מטוסים של חיל האוויר הסורי ולא הופל אף מטוס ישראלי. במהלך כל הלחימה עם סוריה, ישראל השמידה כ-80 מטוסים סוריים ואיבדה מספר מועט של מטוסים, בעיקר על ידי פגיעות של הנ"מ הסורי. בהמשך התקיימו מספר קרבות שריון במהלכם לא הושגה הכרעה ברורה לטובת אחד הצדדים, ובמהלכם ישראל הייתה הראשונה בהיסטוריה שעשתה שימוש במסוקי קרב כנגד טנקים.

ב-8 ביוני צה"ל הגיע למבואות דאמור, כשבאותו הזמן כוחות צה"ל נאלצו להתמודד עם כוחות גרילה קטנים של אש"ף שהתחפרו באזורים של צור וצידון. ב-13 ביוני (כשבוע מתחילת המלחמה) צה"ל הגיע לביירות, ובמשך כחודש וחצי ניהל בה קרבות והידק את המצור עליה. במהלך הקרבות רוב ביירות נכבשה, נמל התעופה של ביירות נהרס, נהרגו כ-368 חיילי צה"ל ויותר מ-1000 מחבלי אש"ף, בנוסף לכ-6000 מחבלים שנעצרו.

הושגה הסכמה להוצאת הכוחות הסוריים והכוחות הפלסטיניים מביירות, בחסות כוח בינלאומי. תהליך זה הושלם ב-31 באוגוסט 1982

המשך...

ב-23 באוגוסט 1982 נבחר בשיר ג'ומאייל מנהיג הפלנגות הנוצריות לנשיא לבנון. מדינת ישראל ראתה בכך סימן לפריצת דרך מדינית ושר הביטחון אריאל שרון אף הכריז כי מדינה ערבית נוספת מתכננת לחתום חוזה שלום עם ישראל. לאחר הרצח של בשיר ג'ומאייל ב-14 בספטמבר 1982 תפס אחיו, אמין ג'ומאייל את השלטון. יומיים לאחר הרצח, ב-16 בספטמבר 1982, אישר צה"ל לכוחות הפלנגות הנוצריים להיכנס למחנות הפליטים סברה ושתילה שבאזור ביירות. כניסת הפלנגות למחנות, הפכה במהרה לטבח סברה ושתילה, שבו רצחו הפלנגות מאות מתושבי המחנה. הטבח עורר סערה ציבורית בינלאומית, וקומם מדינות רבות נגד ישראל. למרות שמבצעי הטבח היו נוצרים לבנונים נתפסה ישראל כאחראית לנעשה.

בעקבות הסערה הציבורית שהתחוללה בעולם עקב הטבח, ולחץ אמריקאי, נסוגה ישראל מביירות ב-17 בספטמבר. בישראל הוקמה ועדת חקירה (ועדת כהן), שבעקבות מסקנותיה נאלץ אריאל שרון, שהיה שר הביטחון והאדריכל של מלחמת לבנון, להתפטר מתפקידו, שהועבר לידי משה ארנס.

שהיית צה"ל בלבנון חשפה אותו להתקפות של מורדים שיעים, ששיאן היה ב-4 בנובמבר 1983, בפעולת ההתאבדות בבניין מפקדת צה"ל בצור, שגרמה למותם של 60 איש, מתוכם 28 ישראלים.

בספטמבר 1983 החלה נסיגה הדרגתית, שהסתיימה רשמית ביוני 1985, שלוש שנים לאחר שפרצה המלחמה, אז התייצבו כוחות צה"ל על רצועת ביטחון בדרום לבנון.

נקודות חשובות תוצאות

גירוש אש"ף מדרום לבנון לתוניס, הרס התשתיות שלו בדרום לבנון, ותפיסת נשק רב על ידי צה"ל. החלשות ארגון אמל השיעי המתון יחסית, אך מולם הקמת הארגון השיעי חזבאללה בלבנון, שמטרתו התנגדות אלימה לכיבוש הישראלי, ותמיכתו בידי סוריה ואיראן.

הקמת צד"ל - צבא דרום לבנון - שסייע לצה"ל.

פגיעה קשה בעוצמת הצבא הסורי, צמצום יכולתו האווירית בעקבות עימותים אוויריים שבהם הייתה ידו על התחתונה. הגברת ההרתעה הצבאית של צה"ל כלפי לבנון, סוריה ושאר מדינות ערב (המלחמה היחידה שבה ישראל העזה לכבוש בירה של מדינה ערבית.) תחילת שבירת הקונצנזוס והאמון לגבי המטרות והמניעים של מפקדי הצבא בחלק מהציבור הישראלי. תוצאותיה ארוכות הטווח של המלחמה:

בתחום המדיני, ממשלות רבות בעולם המערבי גינו את כניסת צה"ל לביירות ואת הימצאות הצבא הישראלי בלבנון והדבר פגע במעמדה המדיני של ישראל, שהיה במגמת שיפור לאחר הסכם השלום עם מצרים. מומנטום השלום עם מצרים נפגע והיחסים הוגדרו כ"שלום קר". השהייה הארוכה והקשה בלבנון, חשפה את הצד הפגיע של צה"ל לעימותי גרילה קשים עם אנשי חזבאללה שהתעצמו והתמקצעו ושכנו "הבזץ הלבנוני". עימותים שצה"ל התקשה לתת להם מענה הולם, גבו קורבנות רבים.

בטווח הארוך יותר הביאה המלחמה לשחרורם של אלפי עצירים ואסירים ביטחוניים בעסקאות לחילופי שבויים.

[אבודות 670 חיילי צה"ל נהרגו במהלך מלחמת לבנון וסה"כ כ-1,216 חיילים בין השנים 1982-2000.

כ-17,825 ערבים נהרגו במהלך מלחמת לבנון. לפחות כ-10,000 מהם היו חיילים סורים וחמושים פלסטינים.

שבויים ונעדרים בעסקת חילופי שבויים בין ישראל לאש"ף שנערכה ב-23 בנובמבר 1983 שוחררו 4,700 פלסטינים שנלכדו בלבנון במהלך המלחמה, כנגד שישה חיילי נח"ל שנפלו בשבי.

ב-28 ביוני 1984, שוחררו שישה שבויים (שלושה חיילים ושלושה אזרחים) שנותרו בידי סוריה, וכן הוחזרו גופותיהם של חמישה חיילים שהוחזקו בידי הסורים. לסוריה הוחזרו 291 חיילים, 13 אזרחים ו-74 גופות חיילים סוריים.

במאי 1985 נערכה עסקה נוספת, "עסקת ג'יבריל", שבמסגרתה שוחררו 1,150 מחבלים שהיו כלואים בישראל כנגד שלושה שבויים שהיו בידי ארגון של אחמד ג'יבריל.

שלושה מחיילי צה"ל, אשר השתתפו בקרב סולטאן יעקוב, נעדרים עד היום: זכריה באומל, יהודה כץ וצבי פלדמן

אנשים שהיו בשלטון בזמן הזה

רמטכל: רפאל איתן
שר בטחון: אריאל שרון
ראש ממשלה: מנחם בגין
מפקדים: יאסר ערפאת
מוחמד חוסין פדלה

האצטדיון בבירות מצבור התחמושת של אשף

מטוס נוסעים של מידל איסט איירליינס (MEA) שחנה בנמל
התעופה ביירות בינלאומי והושמד במלחמה

הסוף

• מגישים איליה ויוסף

